

voril je tudi poslancom poljskim, da on namenov njihovih zavoljo Avstrije podpirati in odobriti ne more. Pri vsem tem pa so bili vendar Poljaki tako zaslepljeni, da se niso le hrabro vojskovali pod Poniatovskim proti Rusom, ampak celi narod poljski je pri slednji priliki in na vsaki način podpiral Francoze proti svojim slovanskim bratom in šel na roko svojemu „na videz“ odrešeniku. (Dal. prih.)

Kratkočasnica.

Omizam.

Smešna mrvica.

„Omizam“ je li slovenska, latinska, grška ali nemška beseda; kaj mislite čitatelji dragih „Novic“? Gotovo ne uganete, in kaj velja, da še celó rajnci Adlung in pa Grim ne? In vendar je ta uganjka že več kot na pol odkrita. Pa čujte, kako da se je vplodila ta beseda. Vprašam nekega dne svojega starega prijatla in iskrenega Slovenca*), ki je bil nekdanj duhovnik pri nekem c. kr. laškem polku, ali je res, da se Lahile težko učé nemškega jezika in da posebno črke „h“ izgovarjati ne morejo? On mi to potrdi in mi v spricho tega pové sledečo povestico:

Bil je omenjeni polk (regiment) na Dunaji v posadki, kar nekega dne eden izmed njegovih desetnikov (koprolov) s svojo vojaško četo sém ter tje po mestu pohaja in zdaj tega zdaj unega nekaj poprašuje, — pa ne dobi nobenega odgovora. To se na vse zadnje za malo zdi vojaku, da prav po vojaško zabavlja začne čez Nemce. Na to ga pa obdá v hipu velika množica ljudstva — pa nobeden ne vé ne bev ne mev. K sreči se prerine skoz množico nek duhovnik, ki bil je tudi kdaj duhovni pastir pri nekem drugem laškem polku. Ta vpraša desetnika, kaj da želi? Prav po brešjansko mu odvrne: „Dove že omizam?“ (to je po naše, „kde je omizam?“) in še pristavi, da mu je ukazano, tje s svojimi ljudmi na stražo iti. Duhovnik si beli glavo, kje da bi bilo to, pa zastonj. Vprašuje na dalje, zakaj da se tje pošilja straža? Desetnik dé, da je tam poglavitna cesarska denarnica. Gospod se pomuza in reče: „A zdaj se razumeva, vi hočete reči „Hauptmünzamt?“ Desetnik vés zadovoljen zaupije: „Appunto — omizam, omizam — reverendo!“ (da, da — omizam, omizam, duhovni gospod!) Na to se mu pové in pokaže, kam da ima iti. Desetnik se zahvali, ter okoli stoječe kukasto pogleda in pristavi: „Čujte gospod! tudi marsikterega tih zijašov sem vprašal za omizam, pa mi še kar odgovoril ni; fejte bodi!“ — in hitro korači dalje.

Dopisi.

Iz Zagreba 10. maja. A. K. — Treba se mi zdi, da popravim marsikaj, kar je prinesel v listu 37. „Najprej-a“ dopisnik iz Zagreba. Resnica je, da je Nj. Veličanstvo dovolilo napravo jugoslovanske akademije v Zagrebu; al da je „mnogo dobrih rok o tej priliki pokazalo svojo veliko darežljivost blagej domovini“, o tem tukaj celó nič ne vemo, kajti nikomur ni znano, da bi bil kdo podaril kaj akademii o tej priložnosti, razun tega, da je ban Šokčević daroval zatega del 100 gold. pevskemu društvu „Kolo“, ker je akademija dovoljena. Resnica je, da je pevsko „Kolo“ priredilo banu, kakor svojemu pokrovitelju, svečano besedo; al napak je beseda, da „le malo poslušavcov se je bilo našlo, menda zato, ker so bile na Jelačičevem trgu druge večerne veselice (sic): veliki zverinjak in cirkus.“ — Dvorane

*) Tudi „Novicam“ pošiljal je prav mične sestavke. Molči že več časa, — da bi se pač kmali zdramil! Pis.

gradske streljarne so bile oni večer tako polne, da malo kaj tako. Bila sta pričujoča tudi ban in grof Juri Jelačić razun mnogih drugih velikašev. — Omeniti mi je še, da pod št. 9 v programu naznačeno „Solo“ za gosle in glasovir je izostalo, ker je gosp. Laub iz naklonosti do društva godel, in da so pevci morali ponoviti dr. Benj. Ipavcevo pesem „Domovini“, kar se pri ostalih ni dogodilo.

Iz Teharjev na Štajarskem. — V nedeljo 3. maja smo imeli cerkveno slovesnost na Teharjih; napravili so namreč tukaj iz železne fabrike delavci štorovski nov oltar v čast sv. Florijanu, svojemu patronu; prišli so v lepi procesii od fabrike do farne cerkve z muziko in svojim lepim banderom. Lepa hvala jim, ki se spominjajo Boga in Božje časti, da so iz svojega težkega zaslužka si napravili tukaj lep oltar za Božji dar. Pridigovali so naš častiti gospod Korel Turjašek, v prvem delu po nemško, v drugem delu pa po slovensko, tako srčno, da so marsikteremu solze v očeh zaigrale. Marsikak bravec se bo morebiti čudil, da pridiga je bila na polovico slovenska, na polovico pa nemška; al ker je bilo dosti taciš vmes, ki ne razumejo slovensko, je treba bilo tudi nemške besede, da smo jih vsi razumeli. Pevci so peli novo slovensko pesem, ki jo je zložil Vaš

Anton Grabič, mlinar.

Iz Maribora 3. maja. Danes smo v tukajšni čitavnici v obilno zbranem občnem zboru odločili tisočletnico sv. Cirila in Metoda v slovstvenem obziru praznovati dne 3. avgusta z veliko besedo. Za osnovo in vredovanje te narodne slovesnosti se je izbralo 20 odbornikov. Natančni načrt in povabila se ob pravem času razpošiljajo.

Iz Maribora 10. maja. Podpisana se v imenu slovenskih dijakov na mariborski gimnazii prečastitima gospodoma prof. J. Macunu v Zagrebu in prof. A. Janežiču v Celovcu za poslano knjige javno zahvaljujeta. Jos. Šuman. J. Majciger.

Iz Gorice 5. maja. ☉ Sinočni (v 17. listu „Novic“ naznanjeni) koncert je bil zraven velikega plesa o pustu največa veselica, kar je naša čitavnica ustanovljena. Gospa Roza Hagen-ova je pela 6krat, namreč: bravour-en napev iz opere „Norma“ (po slovenski), „Poziv“ (hrvaški), „Srdce ztracene“ (česki), „Aj čoby bolo“ (slovaški), „Czarne oczi“ (poljski) in „Kje dom je moj.“ Ko bi hotel popisovaje o nje umetnosti praviti, da je slavo svojo popolnoma opravičila, utegnili bi se zdeti, da hočem umetnici kratiti čast, ki ji jo je poslušavstvo z živim ploskanjem in slava-klici priznavalo. Ponovljene ste bile slovaška in „Kje dom.“ — Domači naš pevski zbor se je prav dobro obnesel in svoje 3 mične pesmi (1 slov., 1 hrv., 1 srbsko) prav gladko pel. — Kar je pa sinočno veselico čez vse povelečevalo in med Slovenci največo navdušenost zbudilo, bil je (proti koncu I. razdela okoli 9. ure) nepričakovani prihod čitavničnega pevskega zbora tržaškega. Ravno je imel naš zbor v drugič nastopiti, ko se mu pomigne, da naj enmalo počaka, in ob enem zagrmi pri vratih „dobro došli“ in „živili!“ in prej, ko se je po dvorani zvedilo, kaj da je, stoji že osem brhkih v lične surke oblečenih sinov matere Slave na pevskem mestu pred nami. Že prav salônsko njih nastopanje in uglajeno vedenje jim je brž sočutje in spoštovanje pričujočih — med kterimi se gotovo kočljivcov ni manjkalo — pridobilo. Kaj pa še le, ko imposantni njih glasovodja gospod T. roko povzdigne in se na zapovedljivi njegov začetni takt krepki pozdrav: „Hej rojaki! opasujmo uma svitle meče!“ po dvorani razlije. V čigar prsi je sapa sedanjih časov le iskrico narodne zavesti zanesla, moral bi se na resni ta poziv iz tako mogočnih ust plehke

mlačnosti odpovedati in marljivo lotiti se narodne omike. „To so glasovi, to je čveteroglasje!“ — smo slišali med poslušavci ponavljati potem, ko se je bilo ploskanje uleglo. Pred sklenitvijo so še eno česko in eno slovensko („za Hrvate naše brate“) izvrstno zapeli in na to vreže banda (ki je, ker je premočna bila, v stranski sobi igrala) popotnico „Naprej“, ki jo je glasovodja tukajšnega c. k. 19. strel. batalijona g. Scheibelreiter menda (v zahvalo za povabilo vojaških častnikov na čitavnični veliki ples) Slovencom na čast za strel. bando prepisal. *) Ko se zasliši „Naprej“, hitita oba p. zbora tje in začneta godbo tako krepko spremljati, da je navdušenost do vrha prikipela. „Naprej zastava“ se je mogel na občno prošnjo ponoviti. — Hvala vrlim tržaškim gostom, ki so toliko pripomogli, da je slovensko društvo zopet enkrat goriškemu občinstvu svojo veljavo pokazalo. Samo to bi se bilo še spodobilo, da bi bili prišli vsi tisti ali vse tiste tudi naše pesmi, naš „Naprej“ poslušat, kateri(e) o pustu niso mogli(e) čitavničnega plesu prehvaliti.

Iz Kočevja 6. maja. —u— Danes je naša mestna županija gosp. L. Svetec-u, adjunkt tu kajšne c. kr. okrajne gosposke, izročila diplom častnega mestjana, s katerim mu je dokazati hotla, da pred vsem svetom ceni vrednost njegovo. Vrli zastopniki kočevskega mesta so ga enoglasno izvolili za svojega mestjana, in to je najboljši odgovor tistem neslanemu dopisniku „Triesterce“, ki ga ni bilo sram čenčati, da javalno bi bil Svetec za deželnega poslanca izvoljen, ko bi bili ravnozda po svetu kramarijoči Kočevjarji domá bili! Vidilo se je iz te mestne volitve, da bi ga bili ravno kočevski prebivavci za deželnega poslanca izvolili, če bi tudi Laščanov in Ribničanov ne bi bilo. Mestjani kočevski so mu brez obzira na različno narodnost in v kljub vsem protivnim sapam izkazali toliko čast, ker vejo, da se na poštenega moža morejo zanašati v vseh okoliščinah. S tem pa, da so volili ravno nemški Kočevjarji Slovenca Sveteca, — s tem so ravno tudi najboljšo kritiko pisali tistim, ki še niso nehali trobiti po svetu laži, da slovensk domoljub vedno le pisano gleda Nemca. Kočevjarji bi Sveteca gotovo ne bili volili, ako bi ga ne poznali dobro, in bi s tem tudi ne bili priznali, da pošten Slovenec je vès drug človek, kakor ga „malajo“ tisti, katerih edino rokodelstvo je spodkopavati ravnopravnost našo. Slava tedaj Kočevjarjem — poštenim Nemcem!

Iz Kranja. (Povabilo). Prihodnjo nedeljo 17. dne t. m. je beseda v čitavnici naši; domači in unanji udje se prijazno vabijo. Odbor čitavnice.

Iz Ljubljane. V petek je došel gosp. deželnemu glavarju baronu Codelli-u iz Dunaja odgovor, da prešvitli cesar hočejo sprejeti deputacijo (poslanstvo) kranjsko, ki po sklepu poslednjega zbora bode Njih Veličanstvo prosila za nekak odpustek ali zljajšek zemljišnih davkov revni deželi naši. Danes (v torek) so se poslanci po brzovlaku železnice podali na Dunaj; kateri dan jih bodo cesar sprejeli, bojo še le ondi zvedili. Pri tej priliki bo deputacija Njih Velič. še drugo prošnjo izročila, namreč prošnjo za dovoljenje deželnega izposojila (zajema), ki je bil tudi v deželnem zboru sklenjen; zraven tega bojo zastopniki mesta ljubljanskega prosili tudi za dovoljenje, da bi se c. k. deželna general-komanda iz Vidma smela preseliti v Ljubljano. — Cesarski gospod namestnik baron Schloissnigg se je že pretekli teden podal na Dunaj, kamor je nek c. kr.

državno ministerstvo poklicalo vse ces. namestnike, da se posvetuje z njimi o mnogih deželnih zadevah.

— Priča zgodnje letošnje spomladi so tudi zgodnje češnje, ki so nam jih Vipavke prinesle že 8. dne t. m. v Ljubljano in po 4 za nov krajcar prodajale. „Novice“, ki si zapisujejo te prvence vsako leto skozi 20 let, ne pomnijo še tako zgodnjih češinj. Sliši se iz Vipavskega, pa tudi iz drugih krajev Kranjskega, kakor iz Štange itd., da bo letos sila veliko češinj, pa tudi družega zgodnjega sadja. Čista nova novica pa je to, da so na Dunaji naše češnje še en dan pred imeli kakor mi v Ljubljani in da so na Dunaji cenejše kot v Trstu; zadnji petek je bilo toliko tržaških češinj na trgu dunajskem, da je cena od 1 gold. za funt padla na 30 krajc. nov. dn.

— V saboto smo doživeli veseli večer, ki smo ga že dolgo željno pričakovali. Godel je v gledišču, podpiran po gosp. prof. Nedvedu in gospodičnji Eberhardovi s pesmami, slavni umetnik in častni virtuos kralja pruskega, gosp. Ferdinand Laub, kateri po soglasni razsodbi vseh zvedencov v prvi vrsti sedanjih goslarjev stoji in je za nas tolike večje pomembe, ker je Slovan iz Prage. Gospod Laub je že veliko sveta obhodil, pa povsod so ga občudovali kot mojstra, kteremu so najtežje reči le igrača, zraven pa so glasovi, ki jih izbuja na goslih, tako velikanski in polni, zdaj ogromni in krepki, zdaj mehki in nježni, da strmiš nad njegovo umetnostjo. Čeravno take glasove iz mrtvih strun le goreča navdušenost mojstra izbujati more, je vendar čez vse njegovo delovanje razlita neka posebna duševna mirnost, ktera poslušavcu dobro dé in po kateri se odlikujejo prvaki umetniki. Navada je prvake na goslih, glasoviru itd. deliti v dvojno vrsto; od enih se pravi, da delajo bolj na um poslušavcev, ki ga z občudovanjem napolnujejo, da strmijo nad umetnostjo mojstrovo; od drugih pa, da delajo le bolj na srce in ga zgrabijo tako, da se topi v neznanih občutkih. Po tej razvrstitvi bi smeli gosp. Lauba prištevati uni prvi vrsti. Igral je v sabotnem koncertu sledeče reči: Mendelssohnov „koncert za gosle“, Ernestovo fantazijo „Airs hongrois“, Sebast. Bachovo „Adagio“ in „Fugo“, „česke narodne pesmi“ in „Polonaise“, ki ju je sam zložil. Težko pač bi bilo razsoditi, kaj je bolje dopadlo memo družega; ne le, da med igro že se poslušavci niso mogli zdržati ploska in slavaklicov, pa po vsakem predmetu je bila pohvala tako živa, da se je mogel mojster po trikrat pokazati, preden se je pomirila množica poslušavcev, ktera bi pa bila lahko dosti večja bila po tem, kar se je že pred prihodom o Laub-u po časnikih bralo; na parteru je bila večina občinstva le tista, ki svojo pohvalo izrazuje s „slava“-klici. — Za danes (torek) večer je drugi koncert oklican; pomagal mu bo pevski kor filharmenične družbe.

— „Tovarš“ v poslednjem svojem listu piše sledeče prevdarka vredne besede: „Mestna denarnica je dobila po blagi oporoki gosp. profesorja Metelko-ta 46.000 gold. za podporo revnih sirot ali zapuščenih otrok ljubljanskih. To je lepa, lepa pomoč in veselo upanje za marsiktero siroto. Ako bi „Tovarš“ kaj smel o tem reči, bi rekel, da upa, da se bo s temi denarji tudi kaj za uboge učence šentjakopske glavne šole storilo, v kateri so večidel mestni otroci bolj ubožnih starišev. Kakor je oporoka gospoda Šlakarja volila lepi dar učencem in učenkam normalne in nunske šole, tako naj bi oporoka gospod Metelko-ta osrečila šentjakopsko, pa tudi trnovsko in šentpetrsko šolo.“

*) Odkar c. kr. vojaška banda „Naprej“ igra, je tukaj že tako vdomačen in priljubljen, da ga celo laški otroci žvižgajo in pojejo. Tudi pri koncertu v čitavnični dvorani, ki ga je bil z realskimi učenci in nekterimi diletanti učitelj petja gosp. Perko 29. aprila napravil, se je najpopred „Naprej“ pel. Pis.